

50. YILDÖNÜMÜNDE 9 MART GİRİŞİMİ

9 Mart 2021

Yıldırım Koç

12 Mart Darbesi'nin üzerinden 50 yıl geçti. Nedense 12 Mart Darbesi'nin esas nedeni olan 9 Mart girişimi konusunda fazla bir çalışma yapılmadı. 9 Martçılar'ın Anayasa taslağı da tartışılmadı.

CELİL GÜRKAN'IN YAYIMLADIĞI ANAYASA TASLAĞI

9 Mart sürecinin önderlerinden Tümgeneral Celil Gürkan 12 Mart 1971 darbesinden hemen sonra emekliye sevk edildi. 1973 yılında elleri ve ayakları zincirlenip, İstanbul'da Ziverbey'deki köşkte sorgulandı. Anılarını ise 1986 yılında yayımladı: **12 Mart'a Beş Kala** (Tekin Yay.).

Bu kitapta yer alan bir belge bilinmeden, ABD'nin 12 Mart Darbesi'ni niçin yaptırdığını anlamak olanaklı değildir. Dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç'ın, toplumsal gelişmenin ekonomik gelişmeyi aştığına ilişkin ifadesi önemlidir. Ancak 12 Mart Darbesi'nin asıl nedeni, 9 Mart girişimidir.

12 Mart öncesinin yükselen işçi hareketi, 15-16 Haziran eylemi sonrasında 4000'i aşkın işçi önderinin işten atılması ve sonbaharda Çukurova'daki fabrika işgallerinin ezilmesinin ardından sessizliğe gömülmüştü. Sosyalist hareket ise 1968 yılından itibaren bir bölünme ve dağınıklık içindeydi. Silahlı eyleme başvuran örgütler de 1971 yılı başlarında zaten büyük bir darbe yemişti.

12 Mart Darbesi, Kemalist subayların 9 Mart müdahalesini önlemek için yapıldı.

Kara Kuvvetleri Komutanı Faruk Gürler ile Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur'un da içinde buldukları müdahale girişimi, 27 Mayıs'taki gibi hazırlıksız yakalanmamak için bir anayasa taslağı hazırladı. "Türkiye Cumhuriyeti Devrim Anayasası" taslağı, Soğuk Savaş'ın sürdüğü koşullarda, ABD emperyalizmi açısından Ortadoğu'daki dengeleri değiştirecek kadar radikal. ABD müdahale etti. Önce 9 Martçıların bazıları etkisizleştirildi, ardından 12 Mart Darbesi ile Amerikancı bir yönetim işbaşına geldi. Ardından da Türk Silahlı Kuvvetleri içinde ciddi bir temizlik yapıldı; anti-emperyalist Kemalist unsurlar büyük ölçüde temizlendi.

Kara Kuvvetleri Komutanı Faruk Gürler ile Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur'un da içinde buldukları müdahale girişimi, 27 Mayıs'taki gibi hazırlıksız yakalanmamak için bir anayasa taslağı hazırladı. "Türkiye Cumhuriyeti Devrim Anayasası" taslağı, Soğuk Savaş'ın sürdüğü koşullarda, ABD emperyalizmi açısından Ortadoğu'daki dengeleri değiştirecek kadar radikal. ABD müdahale etti. Önce 9 Martçıların bazıları etkisizleştirildi, ardından 12 Mart Darbesi ile Amerikancı bir yönetim işbaşına geldi. Ardından da Türk Silahlı Kuvvetleri içinde ciddi bir temizlik yapıldı; anti-emperyalist Kemalist unsurlar büyük ölçüde temizlendi.

ANAYASADAN BAZI BÖLÜMLER

Tarihsel süreçlerin anlaşılabilmesine katkıda bulunacağı umuduyla, 9 Martçıların 50 yıl önce hazırladıkları Devrim Anayasasının bazı bölümlerini aşağıda sunuyorum (C.Gürkan, s.231-249):

"M.2- Türkiye Cumhuriyeti, Devrim ilkelerine dayanan halkçı, devletçi, lâik, milli ve sosyal devrimci bir devlettir."

"M.3- Türkiye Devleti, ülkesi ve ulusu ile bölünmez bir bütündür. Resmi dil Türkçedir. Başkent Ankara'dır.

"M.4- "Egemenlik kayıtsız şartsız Türk Ulusundur. Ulus, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması hiçbir kişiye, zümreye ya da sınıfa bırakılmayacağı gibi, Devrim ilkelerine de aykırı olamaz.

"M.38- Kamu hizmetinde, Devrim ilkelerini benimsemeyen ve devrime aykırı tutum ve davranışta bulunan memur çalıştırılmaz."

“M.47- Sömürünün her çeşidi yasaktır.(...) Sermaye, ulusal ekonominin hizmetinde olup; kullanılması, kamu yararı ve halkın ekonomik haklarına aykırı olamaz.”

“M.50- Devlet toprak ve tarım devrimini bir bütün halinde ele alır ve gerçekleştirir.”

“M.51- Temel sanayi, ulaştırma, enerji ve doğal kaynaklar ve ormanlar Devletin mülkiyetindedir. Bunlar, ancak Devlet eliyle işletilebilir.(...) Diğer ekonomik kuruluşların da sahipleriyle, fikir ve beden işçilerinin yönetiminde toplumsal yapıyı güçlendirecek ve adil bir gelir dağılımı gerçekleştirecek biçimde çalışması esastır.(...) Dış ticaret, bankacılık ve sigortacılık Devletleştirilir. Devlet, iç ticaret alanında da, toplum yararının gerektirdiği tedbirleri alır.”

“M.52- Ekonominin tümünü kapsayan ve bağlayan plan esastır.”

“M.55- Özel din eğitimi yapılamaz. Din eğitiminin nitelik ve kapsamı, Devletçe düzenlenir. Din eğitiminin nitelik ve kapsamı, Devrimin ilke ve amaçlarına ve lâiklik ilkesi ile kişinin vicdan özgürlüğüne aykırı olamaz.

“M.61- Türk Devletine Yurttaşlık bağı ile bağlı herkes, Türktür.”

ABD emperyalizmini korkutan ve 12 Mart Darbesi’ni yaptırtan esas bu Devrim Anayasası taslağı idi; yenilmiş bir işçi hareketi veya silahlı eyleme başvuran bazı gruplar değil.